

Brüssel, 20.5.2014
COM(2014) 284 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

makropiirkondlike strateegiate juhtimise kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

makropiirkondlike strateegiate juhtimise kohta

1. Sissejuhatus

Alates ELi Läänemere piirkonna strateegia käivitamisest 2009. aastal on Euroopas kasvanud huvi koostöö vastu laiemates Euroopa piirkondades. Makropiirkondlikud strateegiad annavad uue võimaluse suurema piirkonna igakülgeks arendamiseks, pöörates tähelepanu ühiste probleemidele ja potentsiaalile. Kõnealused strateegiad esindavad selgelt ELi lisandväärtust ja tugevdavad ELi praegusi horisontaalseid poliitikavaldkondi. Nende kaudu leitakse lahendusi sellistele probleemidele nagu:

- Läänemere keskkonnaseisundi halvenemine;
- Doonau piirkonna atraktiivsuse tagamiseks kasutamata võimalused seoses parema laevatatavuse ja veekvaliteedi saavutamise;
- majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnaalane mitmekesisus ja killustatus Aadria ja Joonia mere piirkonnas ning
- territoriaalne, majanduslik ja sotsiaalne tasakaalustamatus Alpi linnade ja maapiirkondade vahel, mida käsitletakse võimalikus tulevases ELi Alpide piirkonna strateegias.

Strateegiate terviklik lähenemisviis võimaldab piirkondliku arendustegevuse raames edendada ka olulisi üldisi poliitikaeesmärke, nagu kliimameetmete süvalaiendamine, aga ka vähese CO₂-heitega majanduse ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise ühiskonna toetamine.

Näited heast tavast edukate makropiirkondlike strateegiate puhul on ELi Läänemere piirkonna strateegia ja ELi Doonau piirkonna strateegia näol juba olemas. Läänemere keskkonnaseisund on paranemas tänu ühiste reostuse vähendamise meetmetele selliste projektide kaudu nagu CleanShip. Jõulisem tegevus Doonau korrashoidmisel on hõlbustatud sealset laevaliiklust. Keskkonnaalast innovatsiooni, puhast tehnoloogiat ja ökoinnovatsiooni arendatakse näiteks Läänemere teadus- ja arendusprogrammi BONUS¹ kaudu ning sarnane töö on käimas ka Doonau piirkonnas.

Töö on küll hoogustunud, ent kogemused² on toonud esile ka rakendamisel esinevaid takistusi. Näiteks Doonau piirkonnas 2013. aastal toimunud laastavatele üleujutustele ei järgnenud kõrgel poliitilisel tasandil tehtud algatustest hoolimata piisavalt kooskõlastatud reaktsiooni. Vaja on muutusi.

¹ Artiklil 185 põhinev Läänemere teadus- ja arendusprogramm BONUS algatati otsusega 862/2010/EL.

² Teatis, mis käsitleb Euroopa Liidu Läänemere piirkonna strateegiat, 23.3.2012, COM(2012) 128 (final); aruanne ELi Doonau piirkonna strateegia kohta, 8.4.2013, COM(2013) 181 (final); aruanne makropiirkondlike strateegiate lisandväärtuse kohta, 27.6.2013, COM(2013) 468 (final); üldasjade nõukogu järeldused, 22.10.2013.

Käesolev aruanne on vastus nõukogu üleskutsele hõlbustada arutelu makropiirkondlike strateegiade juhtimise üle ning esitada 2014. aasta lõpuks selle kohta aruanne³. Parema juhtimise osas tuleb selgeks teha lähenemisviisi edukust tagavad elemendid, mis hõlmavad strateegia algatanud riikide tõhusamat vastutuse võtmist.

Termin „juhtimine” kirjeldab käsitletavat protsessi – seda, kuidas ja kelle poolt strateegiaid rakendatakse ning ühisalgatusi käivitatakse ja rahastatakse. Täpsemalt hõlmavad juhtimise põhielemendid praegu järgmist:

- liikmesriikide ja komisjoni osalemine kõrgel poliitilisel (st ministrite) tasandil, millega tagatakse poliitiline pühendumus ja strateegiline suunitlus;
- riiklikud kontaktpunktid⁴ – kõrgetasemelised ametnikud igas osalevas riigis, kes koordineerivad tööd kõrgemal haldustasandil;
- kõikide osalevate riikide eksperdid⁵, kes vastutavad iga prioriteetse teemavaldkonna (nt keskkond, transport, teadus- ja arendustegevus jne) või horisontaalse meetme (nt kliimamuutused, ruumiline planeerimine) eest ning kes tavaliselt on koondunud asjaomase teema makropiirkondliku tasandi juhtrühmaks.

Nimetatud elemendid moodustavad struktuuri, mis vajab läbivaatamist ja tugevdamist, et strateegiade rakendamisega kaasneks selge mõju ja paremad tulemused.

2. Vajadused

Olemasolevate strateegiade analüüsi ja neist saadud kogemuste põhjal⁶ tundub, et täiustada on vaja eeskätt järgmisi valdkondi:

- **jõulisem poliitiline juhtimine ja otsuste tegemine** asjaomastes riikides ja piirkondades: tööd koordineerivad ministrid ja riiklikud ametiasutused peavad võtma täieliku vastutuse ning kohapealset tegevust paremini suunama;
- **töö selgem korraldamine**: igapäevase rakendamisega tegelevates ametiasutustes on vajadus selgete vastutusosalade, tõhusa koordineerimise ja piisavate vahendite järele.

Selguse mõttes olgu öeldud, et makropiirkondlike strateegiade parem juhtimine ei tähenda uusi vahendeid või uusi institutsioone. Pigem peab selle eesmärk olema praeguste vahendite arukam kasutamine⁷. Pealegi ei saa üks mudel kõigile sobida. Makropiirkondade ja osalevate riikide erinevaid tugevaid külgi tuleb mõista ja arvesse võtta. Eelkõige tuleb tõhusalt kasutada olemasolevaid **piirkondlikke organisatsioone**. Strateegiatega tuleb täiendada muus vormis tehtavat tööd. Siin kirjeldatud lähenemisviisidest võib olla kasu ka nendega seotud algatuste, näiteks integreeritud merenduspoliitika alusel koostatavate vesikonna strateegiade jaoks.

Käesolevas aruandes vaadeldakse olemasolevaid strateegiaid järgmistel tasanditel.

- **Poliitiline juhtimine ja vastutuse võtmine**. Kes määrab strateegilise suuna? Kes teeb olulisemad otsused? Kuidas tagada strateegiade omaksvõtt, nendest teavitamine ja nendega seotud vastutus?

³ Üldasjade nõukogu järeldused, 22.10.2013.

⁴ Selle nimetuse võib üle vaadata, et see kajastaks paremini nende vastutust seoses keskse koordineerimisega.

⁵ Seni tehtud töös on neid nimetatud muu hulgas prioriteetsete valdkondade koordinaatoriteks, horisontaalsete meetmete juhtideks, sammaste koordinaatoriteks jms.

⁶ Vt joonealune märkus 2.

⁷ Vt joonealune märkus 2.

- **Koordineerimine.** Kes vastutab osaleva riigi (või piirkonna) tasandil üldise haldusalase koordineerimise eest?
- **Rakendamine.** Kes peab juhtima igapäevast rakendamist, kes peab olema sellega seotud ja kuidas seda toetada? Kuidas on võimalik tagada strateegias osalevate ELi-väliste riikide igakülgne kaasamine?

Kõnealused tasandid on omavahel seotud. Selge poliitiline juhtimine on tõhusa koordineerimise ja rakendamise eeltingimus. Komisjoni ja osalevate riikide vahel kokku lepitud struktuur koos vastutusosalade hierarhiaga on keskpikaks ja pikaks perspektiiviks usaldusväärse raamistiku loomise seisukohast äärmiselt oluline.

3. Poliitiline juhtimine ja vastutuse võtmine

Makropiirkondlike strateegiate tõhususe tagamiseks on määrava tähtsusega kõrgetasemeline ja struktureeritud poliitiline mõõde, millega antakse üldine suund, seatakse prioriteedid ja tehakse olulised otsused.

Kõnealusel poliitilisel tasandil lasub vastutus strateegia, prioriteetide kehtestamise ja põhiküsimuste käsitlemise eest, nagu rahastamise kooskõlla viimine makropiirkondliku lähenemisviisiga. See peaks tagama rakendamises osalevate ametiasutuste tõhususe ning vahendite ja volituste piisavuse. Tehnilisel tasandil lahendamata jäävaid probleeme tuleb käsitleda poliitilisel tasandil.

Strateegilise juhtimise küsimuses tugineb praegune süsteem väga suurel määral **Euroopa Komisjonile**. Komisjon annab strateegiatele vajaliku impulsi, tegutseb ummikseisudes vahendajana ja korraldab olulisemaid üritusi. Ta toetab põhilisi osalejaid ning täidab kesket rolli aruandluses ja hindamises. Samuti on komisjonil tähtis osa toetajana ja ELi mõõtme tagajana.

Liigne sõltuvus komisjonist kui peamisest liikumapanevast jõust ei ole aga soovitav. Edu saavutamiseks on makropiirkondlikes strateegiates vaja tagada parem tasakaal asjaomaste riikide ja piirkondade poolse juhtimise ja komisjoni rolli vahel.

Olemasolev hea tava hõlmab järgmist:

- konkreetsete valdkondade eest vastutavate ministrite kohtumised, mis on Läänemere piirkonnas suunatud Läänemere keskkonnakvaliteedi parandamisele (Helsingi komisjoni raames toimuvad ministrite kohtumised) ja Doonau piirkonnas jõe paremale korrashoidmisele (transpordiministrite sihtotstarbeline kohtumine);
- Doonau strateegiat käsitlevad ministrite kohtumised seoses iga-aastase foorumiga. Lisaks toimus 2013. aasta foorumi raames regionaalarengu ministrite erikohtumine, millega tugevdati Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite kooskõlastamist strateegiaga;
- Läänemere piirkonna praegustes koostööraamistikes toimuvatel kõrgetasemelistel kohtumistel (nt Läänemeremaade Nõukogu tippkohtumised, Läänemere Parlamentaarne Konverents jms) arutatakse korrapäraselt Läänemere piirkonna strateegiat;
- Aadria ja Joonia mere piirkonna välisministrite nõukogu on tulevase Aadria ja Joonia mere strateegia peamine edendaja.

Ent ministrite kohtumised **ei ole veel piisavalt süsteemsed ja konkreetset**, et tagada selge strateegiline juhtimine. Täita tuleb võimalikud lüngad ministrite avalduste ja saavutatud

tulemuste vahel. Otsuste tegemisele peab järgnema kooskõlastatud tegevus. Tuleb kaaluda, kas kohapealse rakendamise edendamiseks peaksid teatavad ministrite kohtumised toimuma korrapärasemalt.

Ministritel, kelle vastutusalasse riiklikud kontaktpunktid kuuluvad, peab olema oma valitsuses strateegilisem üleriigiline koordineerimisfunktsioon. Sellekohane hea tava on olemas: Rootsis teavitavad minister ja töötajad riiklikke ameteid, parlamenti, valdkondlikke ministeeriume ja nende ministreid makropiirkondliku strateegiaga seotud käimasolevatest algatustest ja probleemidest, tugevdades seeläbi riiklikku/piirkondlikku koordineerimist ja valitsemissektori kõikide asjakohaste osade kaasamist. Peamiseks toetajaks on selle juures riiklik kontaktpunkt. Kõnealust mudelit oleks kasulik rakendada ka mujal.

Sarnaselt juhtimisele on tähtis ka vastutuse võtmine. Tugevdada tuleb **sidusrühmade**, sealhulgas eri tasandi parlamentide, piirkondlike valitsuste ja kodanikuühiskonna kaasamist. Euroopa Parlamendi ning Läänemere ja Doonau piirkonna riikide parlamendisaadikute kohtumised juba toimuvad⁸. Kodanikuühiskond on hakanud ulatuslikumalt osalema rakendamises (nt bioloogilist mitmekesisust käsitleva prioriteetse valdkonna puhul Doonau piirkonnas ja energiat käsitleva prioriteetse valdkonna puhul Läänemere piirkonnas), samuti ELi Alpide piirkonna võimaliku strateegia väljatöötamises, kuid teha on veel palju.

3.1. Võimalused ja soovitus

- Osalevad riigid ja piirkonnad peaksid **teostama üldist strateegilist juhtimist ministrite tasandil**. Lõplikud otsused tuleb teha ministritel, kelle vastutusalasse kuuluvad riiklikud kontaktpunktid ning kes peaksid üheskoos moodustama korrapäraselt otsuseid tegeva üksuse. Nende vastutusalala peab hõlmama edusammude hindamist, rakendamise suunamist ja lahenduste leidmist juhul, kui tuleb ette ummikseise. Kohtumised peavad toimuma üheaegselt iga-aastase foorumiga. Muud võimalused strateegilise juhtimise tagamiseks võivad hõlmata järgmist.
 - Iga strateegia puhul kindlaksmääratud ajavahemiku järel *vahelduv eesistumine* kokkulepitud rotatsioonipõhimõtte alusel⁹. Eesistumisega võib kaasneda ka iga-aastase foorumi võõrustamine ja korraldamine, tagades seeläbi otsesed seosed rakendamisega.
 - Strateegiatele asjaomaste riikide heakskiidetud *eriesindaja* määramine. Nimetatud isiku ülesanne võib olla rakendamise juhtimine, probleemide lahendamine ja ministrite tasandile aruannete esitamine. Järgides võrgustiku TEN-T¹⁰ Euroopa koordinaatorite kogemusi, võib selleks olla minister või samaväärsel tasemel isik. Esindaja tegevust võib rahastada riikidevahelisest koostööprogrammist või muudest vahenditest.
- **Valdkondlikud ministrid** peaksid suunama jõupingutusi oma teemavaldkonnas. Igas tegevusvaldkonnas peaks kõnealust prioriteetset valdkonda juhtiv riik eelkõige tagama juhtimise ministrite tasandil. Korrapäraselt võivad toimuda

⁸ Leedu ELi eesistumise ajal 2013. aastal toimunud konverentsid ja Doonau piirkonna parlamendisaadikute konverentsid.

⁹ Sarnaselt ELi Läänemere piirkonna strateegia praegusele toimimisele võib strateegia eesistumisega seotud rotatsioonipõhimõtte puhul lähtuda ELi eesistujariikidest nõukogus, muude makropiirkondlike institutsioonide eesistujatest või vabatahtlikkuse põhimõttest.

¹⁰ Üleeuroopalised transpordivõrgud.

kohtumised ning kaaluda tuleks kohtumiste korraldamist nõukogu istungite raames. Eriesindajalt oodatakse sellistel koosolekutel aktiivse rolli täitmist.

- **Ministrid, kelle vastutusalasse riiklikud kontaktpunktid kuuluvad, peavad täitma strateegilise koordineerimise ülesannet oma riigi või piirkonna valitsuses**, teavitades korrapäraselt valitsust käimasolevatest algatustest ning tagades poliitikavaldkondade ja rahastamise kooskõlastamise.
- **Riiklikud kontaktpunktid peavad riigi tasandil koordineerima tegevust teemavaldkondade ekspertidega**, et tagada otsuste põhjal meetmete võtmine.
- **Komisjon peab jätkama** strateegilise toe pakkumist. Komisjon toetab edusammude hindamist, teeb kindlaks puudused, mida on vaja käsitleda poliitilisel tasandil, ning soovib lahendusi rakendamisel esinevatele ummikseisudele. Komisjon peab tagama sidususe ELi poliitika ja seisukohtadega, eelkõige makropiirkondliku lähenemisviisi integreerimise ELi poliitikavaldkondadesse.
- Suuremaid jõupingutusi tuleb teha selleks, et **esitada paremini teavet tulemuste** ja meetmete kohta, tagades avaliku arutelu makropiirkondliku lähenemisviisi ja sellega saavutatu üle. Kõiki osalejaid, sealhulgas strateegiasse kaasatud riiklikke ja piirkondlikke avalik-õiguslikke ja erasektori esindajaid, tuleb õhutada täitma selles oma osa.
- Eelkirjeldatud poliitilise tasandi meetmete edendamiseks ja toetamiseks peavad osalevad riigid ja komisjon täielikult kasutama uusi võimalusi, mida pakuvad **riikidevahelised koostööprogrammid**¹¹ (ja programm INTERACT, millega toetatakse koostööd terves ELis¹²).

4. Koordineerimine

Jõuline ja toimiv makropiirkondlik strateegia vajab professionaalset juhtimist ja koordineerimist nii riiklikul kui ka makropiirkondlikul tasandil.

Koordineerimine on ühenduslüli poliitilise juhtimise ja rakendamise eest vastutajate vahel. See hõlmab selliseid ülesandeid nagu tegevuse suunamine, aruandlus ja tulemuslikkuse hindamine, riiklik/piirkondlik kooskõlastamine ja oluliste ürituste toetamine. Samuti kuulub siia koostöö olemasolevate piirkondlike organisatsioonidega.

Praegu on koordineerimis- ja juhtimisülesanded **täidetud vaid osaliselt**. Sellega seoses on oluline roll täita riiklikel kontaktpunktidel ja neile vastavatel üksustel komisjonis. Täpsustada tuleb riiklike kontaktpunktide rolli, et tõhustada juhtimist ja koordineerimist kõigi juhtkondade puhul.

Siiani on **komisjon** osalenud ulatuslikult koordineerimistegevuses, seda eeskätt strateegiate algetapis. Igapäevane tehniline toetus on toonud aga kaasa vahendite kõrvaesuunamise komisjoni põhiülesannetelt, mille abil ta suudab pakkuda kõige enam lisaväärtust, nagu sidususe tagamine ELi eesmärkidega ning ELi toetuse pakkumine teemavaldkondade ja

¹¹ Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide riikidevahelised koostööprogrammid, nagu Läänemere programm või Doonau piirkonna programm.

¹² Programmi INTERACT kaasrahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist, et hõlbustada Euroopa territoriaalse koostöö programmide ja makropiirkondlike strateegiate tööd; www.interact-eu.net.

poliitikaekspertide tasandil¹³.

Läänemere ja Doonau piirkonna riiklikud kontaktpunktid on hakanud rakendamisel üha ulatuslikumalt täitma juhtimisülesannet. Nad loovad seosed strateegiate ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahel, seda näiteks Lätis ja Ungaris. Selle puhul on tegemist hea tavaga. Kui mitmel riiklikul kontaktpunktil on põhiülesannete täitmiseks piisavalt töötajaid, siis teised vajavad rohkem ressursse.

Enamik riiklike kontaktpunkte on rakendamise hõlbustamiseks loonud riiklike/piirkondlike sidusrühmi koondava **riikliku kooskõlastusplatvormi**. Head näited on Austria ja Poola, kus tulevad kokku kesksed/föderaalsed ja piirkondlikud osalejad, asjaomaste valdkondade ministereeriumid, programmide korraldusasutused, kohalikud ühendused ja näiteks teadusinstituudid.

Peale selle korraldab kohtumisi **kõrgetasemeline rühm**, mis koondab kõigi 28 ELi liikmesriigi esindajaid (riiklikud kontaktpunktid või samaväärsed isikud) ja kus on esindatud ELi-välised riigid, et kaaluda üldist lähenemisviisi kõikide makropiirkondlike strateegiate puhul. Kõrvuti kõnealuste kohtumistega korraldatakse riiklike kontaktpunktide piirkondlike arutelusid. Siiski on vaja täpsustada rühma rolli ja selle teabevahetust muude institutsioonide ja peamiste osalejatega. Tulevane Aadria ja Joonia mere piirkonna strateegia ning võimalik Alpeide piirkonna strateegia muudavad teabe ja hea tava vahetamise veelgi olulisemaks.

4.1. Soovitused

- Koordineerimise ja tegevuse juhtimise eesotsas peavad olema **riiklikud kontaktpunktid**. Riikides kehtiv korraldus peab seda hõlbustama. Kontaktpunktid peavad korrapäraselt kohtuma, et tagada järjepidev koordineerimine ja hea teabevoog. Kohtumisi võib juhatada makropiirkondliku strateegia vahelduva eesistujana tegutsev riik või kavandatud eriesindaja.
- **Komisjonil** peab jätkuvalt olema oluline roll juhul, kui tema osalemisega kaasneb selge lisaväärtus. Peale eespool kirjeldatud ülesannete hõlmab see koostöös riiklike kontaktpunktidega selliste küsimuste käsitlemist nagu ebapiisav personal, puudulik koostoime olemasolevate institutsioonidega või valitsusasutuste ebaühtlane pühendumus. Kui nende küsimuste tõttu on põhjust tunda muret tulemuslikkuse ja prioriteetsete valdkondade lisaväärtuse saavutamise üle, tuleb teha ühised otsused edasise elujõulisuse kohta.
- **Kõrgetasemeline rühm** peab aktiivsemalt tagama makropiirkondlike strateegiate omavahelise sidususe, samuti nende sidususe ELi üldiste meetmete ja eesmärkidega. Kõnealune rühm peab jagama head tava sellistes küsimustes nagu juhtimine, konkreetsete eesmärkide ja näitajate kehtestamine, järelevalve ja hindamine ning üldsuse teadlikkuse suurendamine. Tegemist peab olema foorumiga, kus võrreldakse iga piirkonna lähenemisviise ja tavasid, et saavutada maksimaalne võimendus ja mõju.
- Asjakohased **riikidevahelised koostööprogrammid** ja **programm INTERACT** peavad seda olulist koordineerimistasandit sihipäraselt toetama. Ülesanded võivad hõlmata (olemasolevate, käimasolevate, kavandatud ja väljapakutud) projektide,

¹³ Hea näide komisjoni suunistest, milles strateegia seotakse poliitilisel tasandil toimuvate aruteludega, on komisjoni talituste töödokument, mis käsitleb Läänemere jätkusuutliku meremajanduse tegevuskava.

rahastamisallikate ja konkreetsete eesmärkide kontseptsioonile ja edasisele arendamisele suunatud tööd. Need peavad hõlbustama aruandlust ja teavitamist.

- Tähtis on tagada, et makropiirkondasid käsitletakse EL 28 tasandi aruteludes, sealhulgas Euroopa Parlamendis, Regioonide Komitees ning majandus- ja sotsiaalkomitees.

5. Rakendamine

Strateegiate rakendamine hõlmab selliseid ülesandeid nagu algatuste ja projektide väljatöötamine ja elluviimine, näitajate ja konkreetsete eesmärkide kehtestamine, seoste tugevdamine asjakohaste rahastamisprogrammidega, nagu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ning programmid „Horisont 2020”, LIFE ja COSME, ning vajadusel osalemine programmitomiteedes. Taotlema tuleb koostöötajate ELi välisrahastamisvahendite, eelkõige ühinemiseelse abi rahastamisvahendi ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendiga.

Teemavaldkondade eksperdid ja nende juhtrühmad on olulised osalejad, kes edendavad rakendamist teemavaldkonnale sobival viisil. Praegused probleemid hõlmavad järgmist.

- Ekspertide **suutlikkus ja ressursid**: kui mõni neist teeb silmapaistvalt head tööd, siis teiste jaoks tähendavad strateegiaga seotud ülesanded täiendavat koormust lisaks põhiülesannetele ning neil puudub ametiasutuste institutsionaalne ja rahaline toetus. Kuigi enamikus teemavaldkondades on moodustatud riikide ekspertidest koosnevad juhtrühmad, ei ole osalemine neis kõigis piisav. Heade näidete hulka kuuluvad inimesi ja oskusi käsitlev prioriteetne valdkond Doonau piirkonna ning ohutust ja laevandust käsitlevad prioriteetsed valdkonnad Läänemere piirkonna puhul.
- Ametlikult on **ELi-välised riigid ja piirkonnad** täielikult kaasatud. Tegelikult on nende aktiivne osalemine suutlikkuse ja ressursside vähesuse tõttu sageli piiratud.
- Praegu puuduvad selged **vastutusahelad** seoses konkreetsete eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme käsitleva aruandluse ning tulemuslikkuse üldise hindamisega.
- Koordinaatoritele pakutakse ajutist rahalist toetust,¹⁴ kuid igapäevane **professionaalne ja kestev toetus** strateegiatele puudub. Riikidevahelised koostööprogrammid võimaldavad nüüd selle lünga täita. On ülitähtis, et kõnealuste programmide jaoks nähakse ette piisavad vahendid.
- Kuigi toetusprogramm **INTERACT** on hõlbustanud konkreetset teavitamistegevust ja üldist toetuse pakkumist, peab see nüüd arenema ning hõlbustama üldist kontseptuaalset ja arengualast tegevust eelkõige selleks, et täiendada riikidevahelise programmiga spetsiaalselt makropiirkonnale antavat toetust ning eeskätt edendada heade ideede ja lähenemisviiside vahetamist piirkondade vahel.
- Kui seni oli sageli olnud probleemiks rahastamise kättesaadavus, tähendavad programmitöö perioodi 2014–2020 uued õigusraamistikud ja uue rahastamisperioodi algus seda, et projekte on nüüd võimalik toetada **ELi programmide**st. Palju tööd tuleb siiski veel teha selleks, et viia rahalised vahendid paremini kooskõlla strateegiate eesmärkidega.

¹⁴ Katseprojektid ja ettevalmistav tegevus, mille Euroopa Parlament on lisanud ELi eelarvesse.

5.1. Soovitused

- **Valdkondlikud ministrid** (või vajaduse korral muude prioriteetset valdkonda juhtivate organisatsioonide juhid) peaksid kandma täielikku vastutust teemavaldkonnas tehtava töö ning teemavaldkondade ekspertidele ja juhtrühmade liikmetele pakutavate tingimuste eest. Ekspertid ja liikmed peavad olema ametlikult määratud ning omama selgeid volitusi ja piisavaid vahendeid.
- **Teemavaldkondade eksperdid ja juhtrühmad** peavad rakendamist igapäevaselt juhtima. Iga valdkonna jaoks tuleb moodustada kõikide osalevate riikide esindajatest koosnevad juhtrühmad. Nende roll, suutlikkus, vahendid ja osalemine on edu saavutamise seisukohast äärmiselt olulised. Komisjon peab pakkuma samaväärseid temaatilisi eriteadmisi. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia aitab hõlbustada tõhusat teabevahetust kohtumiste vahelisel ajal.
- Lähtudes Doonau piirkonnas välja töötatud tõhusast lähenemisviisist juhtrühmade kohtumistel osalemisele, tuleb kommunikatsioonitehnoloogiat kasutades hõlbustada strateegiates osalevate **ELi-väliste riikide ja piirkondade** integreerimist.
- Hädavajalik on koostöö **olemasolevate institutsioonidega**, et vältida tegevuse dubleerimist või kattumist. Kokkuleppe saavutamise korral peab rakendamisel olema oma roll olemasolevatel piirkondlikel institutsioonidel, mille kaasamisest leidub häid näiteid Läänemere piirkonnas.
- **Riikidevahelisi koostööprogramme** tuleb lisaks nende praegustele eesmärkidele tõhusalt kasutada ka strateegiate kooskõlastamise ja rakendamise toetamiseks. Neis tuleb võtta kasutusele uuenduslikud lähenemisviisid võrgustike loomisele ja aruteludele. Platvormid või tegevuspunktid, mida vajadusel haldavad olemasolevad piirkondlikud institutsioonid, võivad hõlmata selliseid ülesandeid nagu:
 - strateegia peamiste rakendajate tegevuse toetamine nii praktilisel tasandil kui ka andmete kogumise, analüüsi ja nõuannetega;
 - platvormi loomine kodanikuühiskonna, piirkondliku ja mitmetasandilise juhtimise kaasamiseks ja parlamendis toimuvate arutelude jaoks;
 - iga-aastase foorumi toetamine.
- Programmiga INTERACT tuleb pakkuda üldist kontseptuaalset ja arengualast abi, tuginedes selle esialgse toetustegevuse käigus saadud kogemustele, oskustele ja loodud võrgustikele. Ülesanded peavad hõlmama:
 - tervet makropiirkondlikku strateegiat katvate üldiste teenuste, näiteks teabevahetuse pakkumist ja koostöö tulemuste kasutamist;
 - hea tava vahetamist olemasolevate ja tulevaste makropiirkondlike strateegiate vahel;
 - makropiirkondlike strateegiate ja rahastamisprogrammide vaheliste seoste edendamist;
 - teemavaldkondade koostoime edendamist.

6. **Järeldused**

Kokkuvõttes nõuavad mõtestatud tulemusi pakkuvad ja olemasolevaid tegevuspõhimõtteid võimendavad makropiirkondlikud strateegiad hästi toimivat juhtimissüsteemi. Nad vajavad järgmist:

- **poliitiline juhtimine ja selged vastutusosalad**, sealhulgas otsuseid tegev üksus, millega tunnistatakse strateegiatega kaasnevat **horisontaalset huvi** ja vastutust kõikidel valitsuse tasanditel;
- **komisjoni** jätkuv osalemine koostöös riikide ja piirkondadega, et tagada ELi tasandil kooskõlastatud lähenemisviis;
- jätkusuutlik raamistik, mis pakub **süsteemset seost** poliitilise tasandi ning koordineerimise ja rakendamise vahel, sealhulgas selged vastutusosalad, mis tagatakse ministrite korrapäraste kohtumistega ja vastava kokkuleppe saavutamise korral **eriesindaja** määramisega;
- paremad mehhanismid **ELi-välise riikide** täielikuks kaasamiseks kõikidel tasanditel;
- **olemasolevate piirkondlike organisatsioonide** parem kasutamine ja nende töö täiendamine asjakohasel tasandil;
- **tugevam juhtimine** riiklike kontaktpunktide tasandil, millega tagatakse strateegiline koordineerimine ja järelevalve rakendamise üle;
- **olemasolevate vahendite** paremini suunatud **kasutamine** ning konkreetseid sektoreid käsitlevate algatuste ja programmide tõhusam kooskõlastamine, millega tegelevad strateegia peamised rakendajad ja komisjon, ent millesse vajaduse korral kaasatakse ka erasektor ja rahvusvahelised rahastamisasutused;
- strateegia peamiste rakendajate pidev toetamine, kasutades eeskätt hiljuti kooskõlastatud **riikidevaheliste programmide 2014–2020** pakutavat institutsioonilist ja suutlikkuse suurendamise toetust;
- töö parem **avalikustamine ja sellest teavitamine**;
- **info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate** ulatuslikum kasutamine, et hõlbustada kaasaegset, kiiret ja odavat teabevahetust sidusrühmade vahel;
- **kodanikuühiskonna** jõulisem kaasamine muu hulgas **riikide ja piirkondade parlamentide** ning nõustamisvõrgustike või -platvormide kaudu, et suurendada teadlikkust strateegilistest eesmärkidest ja ajakavast.

Komisjon kutsub teisi institutsioone ning osalevaid riike ja piirkondi üles kinnitama esitatud soovitusel ja tegema komisjoniga koostööd strateegiate juhtimise parandamiseks, et saavutada erinevaid makropiirkondlikke kontekste arvesse võttes maksimaalne tulemus ja mõju.